

УКРАЇНСЬКА КУЛЬТУРА – МАТУРАЛЬНІ ПИТАННЯ

Примітка: В іспитові білети повинні ввійти три питання – одне питання з етнографії/народознавства, а два інші – з двох різних ділянок вищого мистецтва. Незалежно від кількості матурантів, на столі повинно бути всі 20 білетів (три питання в кожному).

1. Що таке культура і хто її творить? Головні джерела української культури. Значення культури в житті народу.
2. Культуру ділимо на ділянки – матеріальна, соціальна, духовна. Що включає кожна?
3. Що таке цивілізація? Порівняйте значення слів «культура» та «цивілізація».
4. Що таке етнографія? Що вивчає? Назвіть кілька етнографічних регіонів України.
5. Яке завдання сучасного українського покоління перед народом для збереження і розвідку української культури?
6. Риси національного характеру українців.
7. Що знаєте про Трипільську культуру? Трипільська кераміка та її значення. Сліди тієї культури, які збереглися в українській культурі і по сьогодні.
8. Матеріальна культура – форма, вигляд і особливості українського села, традиційної хати. Чим відрізняється українська хата від хат американських?
9. Опишіть традиційний одяг – жіночий чи чоловічий. Подайте приклади.
10. Опишіть традиційну українську їжу. Подайте приклади.
11. Соціальна культура – впливи на життя нашого народу елементів: хліборобства, патріярхату й матріярхату, демократії й диктатури, дохристиянських вірувань та християнства. Роля жінки в сучасній українській родині.
12. Духовна культура. Що таке народна мудрість? Світогляд українського народу – давні впливи: «Руська Правда», «Поучення дітям» і т.п.
13. Григорій Сковорода – його життєвий шлях і філософія. Інші філософи, як н.п. Олександр Потебня, Памфілій Юркевич.
14. Вплив християнства на розвиток української культури..
15. Звичаї, обряди й свята українців за циклом року.
16. Звичаї й обряди українців із дохристиянського періоду.
17. Звичаї й обряди, пов'язані з родинним життям.
18. Звичаї й обряди товариського-громадського характеру. Подайте приклади.
19. Звичаї й обряди, пов'язані з працею, а особливо ті, що пов'язані з хліборобством.

20. Що знаєте про українське народне ужиткове мистецтво? Що до нього входить?
Подайте приклади.
21. Значення писанки, вишивки чи кераміки в сучасному житті українського народу.
Символіка орнаментів – види, кольори, значення кожного із них, й де їх знаходимо (де переважають). Що ми вишиваємо?
22. Традиційні ремесла (trades) на українських селах: гончарство, теслярство, ткацтво, ковальство, оброба шкір, лозоплетіння і т.п. Розкажіть, що про них знаєте.
23. Які орнаменти вживають у різьбі? Що прикрашують різьбою? Назвіть відомих українських різьбарів. Розкажіть про їхню творчість.
24. Хто такий Олександр Архипенко? Його творчість та значення у світовій різьбі.
25. Церковна різьба. Іконостас. Розміщення ікон в іконостасі. Перші мистці українського іконостасу.
26. Що знаєте про українську графіку? Важливість у княжій добі. Визначні графіки барокової доби. Значення Юрія Нарбута та Василя Кричевського для розвитку української графіки. Тарас Шевченко, як графік.
27. Початки й розвиток гравєрства (гравюра). Визначні ілюстратори українських видань.
28. Що таке архітектура? Головні її цілі. Назвати найславніших українських архітектів.
Подайте зразки їхньої творчости.
29. Оригінальність української архітектури. Дерев'яне церковне будівництво.
Архітектура княжої доби - які знаєте найдавніші пам'ятки архітектури на Україні?
30. Описати муровану архітектуру України. Причини виникнення замкового будівництва в Україні.
31. «Золоті доби» розвитку української архітектури. Козацьке барокко – розкажіть, що знаєте.
32. Описати головні риси й назвати пам'ятки архітектури в Україні даних стилів: візантійського, барокового, готичного, ренесансового та українського національного.
33. Якими способами царський російський уряд придушував розвиток української архітектури?
34. Визначні українські скульптори. Творчість – характеристика, приклади, значення.

35. Форма або способи зображення в малярстві – жанри, різновиди техніки.
36. Українська ікона – способи писання, фрески, мозаїки, темпера.
37. Розвиток малярства в Україні. Малярство княжої доби, українська візантика, панівний стиль у церковному малярстві.
38. Українське малярство у періодах ренесансу, барокко, класицизму. Творчість Тараса Шевченка (його тематика, значення), інші визначні малярі.
39. Малярі 19 ст., Михайло Бойчук (його школа та значення), імпресіоністи 19-20 ст., малярі під советами й в діаспорі.
40. Українська народна музика – її види/класифікація, джерела для творчості композиторів. Розкажіть, які знаєте народні пісні. Назвіть 5 народних музичних інструментів.
41. Розвиток українського музичного мистецтва від княжих часів до кінця 18 ст. Визначні композитори «Золотої доби» церковної музики, їхні долі та творчість. Назвіть 3 композиторів церковної музики 18-19 ст.
42. Музичне життя 19 ст., розвиток української музики в 20 ст., сучасна музика й виконавці.
43. Микола Лисенко – музичний етнограф, творець національного стилю. Назвати декілька його оригінальних творів, розказати про його значення, композиторську спадщину та послідовників.
44. Українська опера – їх автори та виконавці. Подайте приклади.
45. Український народний танець і класичний балет. Подайте приклади.
46. Український національний гімн – чиї слова, чия музика.
47. Головні етапи розвитку українського театрального мистецтва. Старовинний або дохристиянський театр, скоромохи під час княжої доби, шкільний і ляльковий (вертепний) театр козацьких часів, побутовий (в часі кріпацтва) театр 19 ст., експресіоністичний театр «Березіль» 20 ст., діаспорний театр.
48. Значення Івана Котляревського в розвитку українського театру 19 ст. Найвидатніші п'єси та актори побутового театру того часу.
49. Лесь Курбас – його доля й значення у розвитку українського модерного театру.
50. Українське кіномистецтво. Олександр Довженко – його життя, творчість. Місце в світовій кінематографії.

51. Видатні режесери, актори кіно чи живого театру - в Україні, в діаспорі.

52. Розвиток української науки/шкільництва:

- перші школи княжої доби
- братства та братські школи
- Острозька та Києво-Могилянська Академії
- шкільництво в часах Ренесансу та Гетьманщини
- шкільництво під австро-угорською владою наприкінці 18-19 ст.
- шкільництво під Царсько-російською імперією
- освіта в советські часи
- сучасне шкільництво в незалежній Україні
- наука/шкільництво на діаспорі
- культурно-освітні організації – «Просвіта», «Рідна школа», УКУ, УВУ, НТШ

53. Розвиток друкарства на Україні. Перші книги видані в Україні.

54. Внесок українських вчених/організацій у світову науку. Назвати їх внески.

55. Відомі українські меценати та їхні заслуги: митрополит Петро Могила, князь
Константин Острозький, гетьман Іван Мазепа.

56. Визначні постаті української церкви та їхні заслуги: митрополити Іларіон, Петро
Могила, Андрей Шептицький.

57. Що знаєте про сучасне українське мистецтво у діаспорі? Які форми мистецтва там
плекаються?

58. Що знаєте про громадсько-культурні організації у США? Подайте приклади.

59. Українські музеї у США та їх значення в житті українців? Подайте приклади.

60. Українська преса у США та її значення в житті українців. Подайте приклади.